

บทที่ 5

การอภิปรายผลการวิจัย

บทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2
2. เพื่อศึกษาปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2
3. เพื่อศึกษาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอในเขตการศึกษา 2
4. เพื่อศึกษาปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ซึ่งมาจาก 44 สำนักงาน ดังนี้

1.1 ผู้บริหาร จำนวน 92 คน ประกอบด้วย ศึกษาธิการจังหวัด ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ

1.2 ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ จำนวน 68 คน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายการเงินและบัญชี หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการศึกษา หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรม หัวหน้าฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมพละนามัยและกิจการพิเศษ และนักวิชาการศึกษาที่รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ

2. เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหาร แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ประกอบด้วยสภาพความพร้อมด้านบุคลากร สภาพความพร้อมด้านงบประมาณ และสภาพความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำและปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การประสานงาน และการประเมินผล ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 39 ข้อ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ทั้งฉบับ เท่ากับ .9347 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านปัญหาการนำข้อมูลไปใช้ทั้งฉบับ เท่ากับ .9492

ชุดที่ 2 สำหรับผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม (Check List) เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพความพร้อมด้านทรัพยากรในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ประกอบด้วยสภาพความพร้อมด้านบุคลากร สภาพความพร้อมด้านงบประมาณ และสภาพความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ประกอบด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 40 ข้อ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศทั้งฉบับเท่ากับ .9615

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ส่งถึงผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 จำนวน 44 แห่ง เพื่อ

ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนรับทางไปรษณีย์ รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และนำผลไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer Plus) หาค่าความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในการศึกษา 2 ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

1.2 ด้านประสบการณ์ทำงานในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ เขตการศึกษา 2 พบว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป รองลงมามีประสบการณ์ 6-10 ปี และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ 1-5 ปี ส่วนผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีประสบการณ์ 1-5 ปี มากที่สุด รองลงมามีประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป และมีประสบการณ์น้อยที่สุด คือ 6-10 ปี

1.3 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่จังหวัดนครราชสีมามากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และน้อยที่สุดคือจังหวัดสตูล

2. สภาพความพร้อมในการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่

2.1 ด้านบุคลากร

2.1.1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

2.1.1.1 สภาพความพร้อมด้านบุคลากรของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บุคลากรในหน่วยงานส่วนใหญ่ มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ โดยมีบุคลากร จำนวน 1-3 คน

2.1.1.2 บุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ในสำนักงานยังไม่เพียงพอต้องการเพิ่มอีกหน่วยงานละ 1 - 2 คน

2.1.1.3 ผู้บริหารมีความเห็นว่าการพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ในหน่วยงานมีปัญหาในเรื่องงบประมาณ และเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่สามารถใช้งานได้เต็มที่

2.1.1.4 ผู้บริหารจัดให้มีการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร
เกี่ยวข้อง
กับการจัดระบบสารสนเทศโดยการส่งไปอบรมกับหน่วยงานของรัฐ รองลงมามอบหมายให้ฝึกด้วยตนเองและอื่น ๆ น้อยที่สุด

2.1.1.5 ผู้บริหารในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ เขตการศึกษา 2 ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีโครงการพัฒนาบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ และที่จัดให้ส่วนใหญ่เป็นเขตการศึกษาจัด

2.1.1.6 ผู้บริหารส่วนมากมีความพึงพอใจในการจัดระบบสารสนเทศในระดับปานกลาง รองลงมาตอบว่ายังไม่พอใจ เพราะสาเหตุว่าไม่คุ้มค่าใช้พิมพ์งานเอกสารมากกว่า และมีเพียงส่วนน้อยที่มีความพึงพอใจในการจัดระบบสารสนเทศของหน่วยงาน

2.2.1 ตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ

2.2.1.1 ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศส่วนมากมีความรู้เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศ ซึ่งได้รับความรู้โดยการศึกษาด้วยตนเอง รองลงมาจากการศึกษาจากหน่วยงาน

2.2.1.2 ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีประสบการณ์ในการจัดระบบสารสนเทศมากที่สุด คือ 1 - 2 ปี รองลงมาคือประสบการณ์ 5 ปี ขึ้นไป และน้อยที่สุด คือ 1 ปี ตามลำดับ

2.2.1.3 พบว่าผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ มีความรู้ความสามารถจากประสบการณ์การจัดระบบสารสนเทศมากที่สุด รองลงมาดำเนินการตามคู่มือหรือแบบฟอร์มที่กรมจัดส่งมาให้

2.2.1.4 ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศส่วนมากต้องการพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการประมวลผลด้วยโปรแกรมต่าง ๆ รองลงมาต้องการให้มีการพัฒนาการจัดระบบสารสนเทศด้วยคอมพิวเตอร์

2.2.1.5 ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีภารกิจต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่รวมทั้งการจัดระบบสารสนเทศ รองลงมามีความรับผิดชอบงานจัดระบบสารสนเทศเพียงอย่างเดียว

2.2 ด้านงบประมาณ

2.2.1 ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนใหญ่ตอบว่าได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐในการจัดระบบสารสนเทศ

2.2.2 ด้านงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ทั้งผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลคิดว่าไม่เพียงพอต้องการเพิ่มมากกว่า 15,000 บาท

2.2.3 การได้รับงบประมาณจากเอกชนในการจัดระบบสารสนเทศทั้งผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้รับงบประมาณ

2.2.4 งบประมาณที่ได้รับในการจัดซื้อคอมพิวเตอร์ในปีงบประมาณ 2542 ผู้บริหารตอบว่าไม่ได้รับ ผู้รับผิดชอบตอบว่าได้รับ แต่ได้รับในวงเงินน้อยกว่า 10,000 บาท

2.2.5 ความต้องการงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บข้อมูลในแต่ละปีงบประมาณ ผู้บริหารต้องการวงเงิน 10,000 - 15,000 บาท ส่วนผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศต้องการมากกว่า 15,000 บาท

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่

2.3.1 ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ เห็นว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีห้องจัดระบบสารสนเทศหรือห้องศูนย์ข้อมูล แต่เป็นห้องที่ใช้ร่วมกับห้องอื่น ๆ

2.3.2 เครื่องคอมพิวเตอร์ที่จัดให้มีในหน่วยงาน พบว่าผู้บริหารและผู้รับผิดชอบข้อมูลและสารสนเทศ เห็นว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในปัจจุบันไม่เพียงพอต่อการใช้งาน

2.3.3 ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ เห็นว่าทุกฝ่ายมีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ในฝ่าย/งาน ต่าง ๆ ใช้มากในฝ่ายแผนงานและติดตามประเมินผล และงานการเงินและบัญชี

2.3.4 ประสิทธิภาพของเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในปัจจุบัน ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ เห็นว่าประสิทธิภาพลดน้อยลง เนื่องจากเป็นเครื่องรุ่นเก่า และปัญหาโปรแกรม

2.3.5 ประเมินผลโดยภาพรวมของเครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลมีความเห็นว่าคุ้มค่า

3. ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศ

ตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

3.1 ปัญหาการจัดระบบสารสนเทศด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ข้อมูลที่จัดเก็บได้มีความล่าช้า และการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดเดียวกันซ้ำซ้อนกันหลายครั้ง และมีปัญหาในระดับปานกลาง ที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ 4 ประเด็น ตามลำดับคือ การกำหนดให้เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งหรือหลายคนรับผิดชอบ การวางแผนเลือกแหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล การมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และการได้ข้อมูลตามแบบฟอร์มครบถ้วนจากผู้ให้ข้อมูล

3.2 ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศด้านการประมวลผล โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีปัญหาในระดับปานกลาง ที่มากกว่าประเด็นอื่น 4 ประเด็น ตามลำดับ คือ การประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศในรูปแบบรายงานเชิงประเมินโครงการ การประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศโดยออกมาในรูปแบบวิเคราะห์งาน การประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศโดยการใช้มือ การประมวลผลข้อมูลไม่ทันต่อความต้องการใช้ และมีปัญหาในระดับน้อยเพียงข้อเดียว คือ การประมวลผลให้อยู่ในรูปแบบอัตราส่วน/ร้อยละ

3.3 ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศด้านการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับมากเพียงข้อเดียว คือ การกำหนดสถานที่จัดเก็บข้อมูลเป็นการเฉพาะ และมีปัญหาในระดับปานกลางที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ 3 ประเด็นตามลำดับ คือ ระบบป้องกันการสูญหายข้อมูล การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์เพื่อใช้ในการเก็บรักษา และการเก็บรักษาข้อมูลอย่างเป็นระบบซึ่งผู้ต้องการใช้สามารถค้นหาได้

3.4 ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ ความรู้ความสามารถและทักษะการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ของผู้บริหาร การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบแผนภูมิ กราฟ และตาราง การนำเสนอข้อมูลในรูปแบบเอกสารแสดงสถิติข้อมูล

4. การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ **ในเขตการศึกษา 2 ด้านการตัดสินใจ ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล**

ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โดยภาพรวมมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

4.1 ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมพบว่ามีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการตัดสินใจในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการนำไปใช้ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ตามลำดับ คือ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์กำหนดดัชนีข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม การนำข้อมูลไปใช้ประกอบการกำกับ ควบคุมติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ การนำข้อมูลไปใช้ประกอบการกำกับพิจารณาการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการควบคุมมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.2 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมพบว่ามีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการวางแผนในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในการจัดให้มีการปฏิบัติงานตามแผนทุกประเภทที่กำหนดไว้โดยยึดนโยบายและวัตถุประสงค์เป็นหลัก การประสานแผนกับหน่วยงานระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน และการนำไปใช้ประกอบการส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

4.3 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมพบว่ามีการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการบริหารด้านการประสานงานในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ประเด็น ตามลำดับ คือ มีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการประสานการปฏิบัติงานตามแผนงานพัฒนาจังหวัดและอำเภอ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการประสานให้ผู้ร่วมงานรายงานถึงความก้าวหน้าและประเมินผลของตนเอง การนำไปใช้ประกอบการประสานจัดกิจกรรมนักเรียนนักศึกษาร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ และการนำไปเพื่อใช้ประกอบการประสานงานการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

4.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมพบว่ามีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้การบริหารด้านการประเมินผลในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ มีการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวิเคราะห์สรุปรายงานผลการดำเนินงานแผนงาน/โครงการ มีการนำข้อมูลเพื่อชี้แจงผลการปฏิบัติงานและข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้ร่วมงานทราบอย่างสม่ำเสมอ และการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการประเมินผลมาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

5. ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในด้านการตัดสินใจ การวางแผน การประสานงาน และการประเมินผล โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สรุปได้ดังนี้

5.1 ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการตัดสินใจในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาในระดับปานกลางที่มากกว่าประเด็นอื่นๆ 4 ประเด็น ตามลำดับ คือ ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ประกอบการวิเคราะห์กำหนดดัชนีข้อมูลทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม ปัญหาการกำหนดเครือข่ายแหล่งข้อมูล และปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการจัดทำแผนที่ตั้งของสถานศึกษาโดยความเห็นของศสว.จ./ศสว.อ.

5.2 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการวางแผนในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาในระดับปานกลางที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ปัญหาการประสานกับหน่วยงานระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน และปัญหาการสำรวจข้อมูลให้ถูกต้องก่อนการวางแผน

5.3 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการประสานงานในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาในระดับปานกลางที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ ในเรื่องการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดและอำเภอ ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการประสานการปฏิบัติงานตามแผนงานพัฒนาจังหวัดและอำเภอและปัญหาการนำข้อมูลมาให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่หน่วยงานและผู้ที่มาติดต่อ

5.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการประเมินผลในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อมีปัญหาในระดับปานกลางที่มากกว่าประเด็นอื่น ๆ จำนวน 3 ประเด็น ตามลำดับ คือ มีปัญหาในเรื่องการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดและอำเภอ ปัญหาการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการแจ้งผลการปฏิบัติงานและข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ร่วมงานทราบอย่างสม่ำเสมอ และปัญหาการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการประเมินผลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

การอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเรื่องการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 มีประเด็นหลักที่นำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. สภาพความพร้อมทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้บริหาร และผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านประสบการณ์ทำงานผู้บริหารส่วนมากมีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป รองลงมา มีประสบการณ์ 6 -10 ปี และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ 1 - 5 ปี ส่วนผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีประสบการณ์มากที่สุด คือ 1-5 ปี รองลงมาคือประสบการณ์ 10 ปีขึ้นไป และน้อยที่สุดมีประสบการณ์ระหว่าง 6-10 ปี ในเรื่องสถานที่ปฏิบัติงานผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และน้อยที่สุดคือ จังหวัดสตูล

2. สภาพความพร้อมการจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ในด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่

2.1 ด้านบุคลากร

ผู้บริหารส่วนมากมีความเห็นว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ และต้องการให้มีบุคลากรในด้านนี้มากยิ่งขึ้น โดยควรเพิ่มหน่วยงานละ 1 คนเป็นอย่างน้อย ในเรื่องการพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการสนับสนุนโครงการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่มีปัญหาเพราะขาดแคลนงบประมาณ และบุคลากรที่มีความชำนาญ สำหรับการส่งเสริมสนับสนุนผู้บริหารจะจัดส่งไปอบรมกับหน่วยงาน/ส่วนราชการต่าง ๆ และกำหนดให้ทุกคนฝึกทักษะพัฒนาตนเอง ส่วนในเรื่องความพึงพอใจในการจัดระบบสารสนเทศของหน่วยงานผู้บริหารมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ส่วนผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ มีความพร้อมในการจัดระบบสารสนเทศในระดับมาก และประสบการณ์ในการจัดระบบสารสนเทศเกิดจากประสบการณ์การทำงานหลายปี และเกิดจากรู้ด้วยตนเอง และจากการศึกษาคู่มือและแบบฟอร์มที่กรมจัดส่งให้ อีกทั้งมีความต้องการพัฒนาตนเองเพิ่มเติมในเรื่องการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมต่าง ๆ ในเรื่องการภารกิจรับผิดชอบ ทั้งนี้เพราะกฎระเบียบเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นของข้าราชการพลเรือน (กพ.) กำหนดให้ทุกคนต้องเรียนรู้และผ่านการใช้คอมพิวเตอร์ จึงเป็นสาเหตุให้ผู้ปฏิบัติทุกคนต้องพัฒนาตนเองในเรื่องเทคโนโลยีใหม่ ๆ

ในเรื่องภารกิจหน้าที่รับผิดชอบ ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศส่วนใหญ่มีงานในหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบในขณะที่เดียวกันก็ต้องปฏิบัติงานจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานฯ อีกด้วย

2.2 ด้านงบประมาณ

ผู้บริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีความเห็นว่าหน่วยงานได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐ แต่ได้รับในปริมาณที่น้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้ในการจัดระบบสารสนเทศ คิดว่าควรได้รับการสนับสนุนมากกว่า 15,000 บาทจึงจะเพียงพอ

การจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ แต่ละประเภทในแต่ละปีงบประมาณ ต้องใช้งบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในเรื่องจัดซื้อคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ เช่น แผ่นดิสเก็ต หมึกพิมพ์ ค่าซ่อมแซม ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูง และค่าใช้จ่ายการออกพื้นที่ของคณะกรรมการจัดเก็บข้อมูล ตลอดจนการประมวลผลข้อมูลในรูปแบบเอกสาร สรุปผลในชั้นตอนสุดท้าย จำเป็นต้องใช้งบประมาณสนับสนุนมาก แต่ที่ได้รับการจัดสรรในปัจจุบันเพียง 2,500 - 3,000 บาทเท่านั้น

2.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ มีห้องศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศแต่เป็นห้องที่ใช้ร่วมกับห้องทำงานอื่น ๆ ไม่มีห้องจัดศูนย์ข้อมูลหรือห้องปฏิบัติการ โดยเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องการผลการสัมมนาของนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาในเขตการศึกษา 2 และ 3 (2538 : 50 - 51) ที่กล่าวว่าหน่วยงานทางการศึกษาประมาณ 60-75 % ประสบปัญหาดังกล่าวเช่นเดียวกันคือขาดแคลนในเรื่องอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์จึงเป็นอุปสรรคอีกประการหนึ่งในการพัฒนาระบบสารสนเทศของหน่วยงาน ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ ที่มีสภาพปัญหาเหล่านี้เช่นเดียวกัน

3. ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศของผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศ ในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาข้อมูลที่จัดเก็บได้มีความล่าช้า อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ สินทรัพย์ (2528 : บทคัดย่อ) และงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมีสาเหตุจากไม่มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดเก็บที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของสมมาตร มานะกล้า (2536 : 248) และไอลา สันติสุข (2538 : 155) พบว่าปัญหาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลมีปัญหาในเรื่องความล่าช้า ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่ทันต่อความต้องการใช้ และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่า แบบฟอร์มการสร้างเครื่องมือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และหน่วยเหนือกำหนดระยะเวลาในการจัดเก็บให้น้อยเกินไป

วีระ จันทร์คง และคณะ (2528 : 15-18) พบว่าปัญหาและอุปสรรคของระบบสารสนเทศทางการศึกษาในประเทศไทยมีปัญหาด้านการประสานงาน ไม่สะดวก ความซ้ำซ้อน การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนการกำหนดให้คนใดหนึ่งหรือหลายคนรับผิดชอบ การวางแผนเลือกแหล่งข้อมูลในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน และการได้ข้อมูลตามแบบฟอร์มครบถ้วนจากผู้ให้ข้อมูล มีปัญหาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชร ส่องแก้ว (2534 : 22) พบว่าปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานด้านสารสนเทศทางการศึกษาในประเทศไทยมาจากการย้ายของบุคลากร อัตรากำลังไม่เพียงพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ สุภานนทเดชากุล (2532 : 99) พบว่า การมอบหมายบุคลากรรับผิดชอบงานจัดทำระบบสารสนเทศมักเป็นครูผู้สอน มีข้อจำกัดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถ และทักษะ ผลการปฏิบัติจึงไม่บังเกิดผลดีเท่าที่ควร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานหลายด้านทำให้ขาดความชำนาญด้านสารสนเทศ และไม่ให้ความสนใจที่จะศึกษาในเรื่องข้อมูลอย่างแท้จริง

ณรงค์ บุญมี (2529 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยรับผิดชอบในระดับต้น ๆ พบปัญหาเรื่องหลายหน่วยงานต้องการใช้ข้อมูลจากแหล่งเดียวกันแต่การจัดเก็บไม่พร้อมและสัมพันธ์กัน สร้างความยุ่งยากแก่ผู้ให้ข้อมูล สอดคล้องกับ มยุรี รัตนมุง (2538 : 94) พบว่าการจัดเก็บข้อมูลมีความยุ่งยากเพราะเป็นองค์กรใหญ่มีหลายหน่วยงานซึ่งไม่ให้ความร่วมมือ อารุง จันทวานิช และเจษฎ์ อนุธรรมมงคล (2529 : 29-30) พบว่าอุปสรรคระบบสารสนเทศในประเทศไทยเกิดจากการขาดการประสานงาน และการสื่อความเข้าใจที่ถูกต้อง

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่า ผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบ ตามกรอบและหน้าที่ซึ่งสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ การเก็บรวบรวมข้อมูลมีหลายหน่วยงานทั้งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและนอกสังกัดกระทรวงขอความร่วมมือจัดเก็บข้อมูลซึ่งบางครั้งแบบฟอร์มแตกต่างกัน การสื่อสารระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับผู้รับข้อมูลไม่ตรงกัน เป็นการเพิ่มภาระจึงมีปฏิกริยาต่อต้านการสำรวจ

จากปัญหาที่เกิดขึ้น ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้พยายามแก้ปัญหาโดยการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษา EIS (Education Information System) เพื่อให้ง่ายต่อการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และพัฒนาโปรแกรมสำเร็จรูปซึ่งมีการอธิบายวิธีการกรอกข้อมูลทุกตาราง ในปี 2540 ได้ริเริ่มรับสมัครผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านการจัดระบบสารสนเทศขึ้นในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ

3.2 ด้านการประมวลผล โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารักษ์ ลีอนภา (2534 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา มีปัญหาการประมวลผลข้อมูลในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประมวลผลข้อมูลในรูปแบบรายงานเชิงประเมินโครงการ การวิเคราะห์งาน การประมวลผลข้อมูลโดยการใช้มือ และการประมวลผลข้อมูลไม่ทันกับความต้องการใช้ มีปัญหาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : 128) พบว่าการประมวลผลให้เป็นเอกสารรายงานไม่ดีเท่าที่ควรเพราะสาเหตุจากบุคลากรขาดทักษะการแปลผล ไม่มีความรู้ด้านสถิติ การประมวลผล และยังไม่ผ่านการอบรมโดยเฉพาะ ซึ่งการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกัน อนุภาพ ชัยขวัญ (2536 : บทคัดย่อ) และ บัญชร แก้วส่อง (2534 : 122) พบว่า ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ขาดเครื่องมือในการวิเคราะห์และประมวลผล ผู้บริหารต้องการใช้เร่งด่วนเกินไป ส่วนการประมวลผลให้อยู่ในรูปแบบอัตราส่วน/ร้อยละ มีปัญหาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล กิตติวิบูลย์ (2534 : 10) พบว่า ปัญหาการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเกิดปัญหาตัวเลขไม่สมบูรณ์

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรที่ปฏิบัติงานข้อมูลและสารสนเทศส่วนมากเป็น นักวิชาการศึกษา ยังขาดการฝึกอบรมด้านสถิติข้อมูล จากการศึกษาสภาพความพร้อมทั่วไปของบุคลากร พบว่า ต้องการให้มีการฝึกอบรมการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมต่าง ๆ ส่วนการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศโดยการใช้มือนั้น ส่วนใหญ่มักใช้เครื่องคิดเลขจึงคิดว่าเป็นสาเหตุทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง

3.3 ด้านการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารักษ์ ลีอนภา (2534: บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537: บทคัดย่อ) และ ไฉลา สันติสุข (2538 : 148) พบว่าปัญหาการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ปัญหาป้องกันการสูญหายข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : บทคัดย่อ) พบว่าการเก็บรักษาข้อมูลไม่มีหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเป็นการเฉพาะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ สินทรัพย์ (2528 : บทคัดย่อ) และงานวิจัยของ อนุภาพ บุญชัย (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการใช้เทคโนโลยีของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่าไม่มีสถานที่ปฏิบัติงานข้อมูลและสารสนเทศ ส่งผลต่อการจัดระบบป้องกันข้อมูลให้เป็นสัดส่วน ส่วนปัญหาการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์ เพื่อใช้ในการเก็บรักษาข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา จุฑานันท์ (2540 : 83)

และอนุภาพ บุญชัย (2536 : บทคัดย่อ) พบว่ามีปัญหาขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์

ที่เป็นเช่นนี้เพราะจากการศึกษาสภาพความพร้อมทั่วไปด้านวัสดุอุปกรณ์ พบว่าสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2 ไม่มีห้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศหรือศูนย์ปฏิบัติข้อมูลโดยเฉพาะ ทำให้ไม่สามารถป้องกันการสูญหายของข้อมูลได้เต็มที่ ผู้ที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานมีการย้ายงานบ่อยครั้ง ในการสนับสนุนงบประมาณจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยเหนือได้รับงบประมาณในปริมาณที่น้อย และมีความล่าช้า การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา บุคลากรต้องทำงานหนัก ขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน ส่งผลคุณภาพของงานโดยรวม

3.4 ด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรารักษ์ ถิ่นภา (2534 : บทคัดย่อ) และไลลา สันติสุข (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ความรู้ความสามารถ และทักษะการนำข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเลิศ สรรค์วงศ์ (2537 : 132) และสมมาตร มานะกล้า (2536 : 147) พบว่าขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการนำเสนอ หน่วยงานระดับสูงไม่ให้ความสำคัญ กับข้อมูลและสารสนเทศที่นำเสนอ วิวัฒน์ วงศ์ตระกูล (2531: บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของ กระทรวงศึกษาธิการด้านความรับผิดชอบของหน่วยงานไม่เหมาะสมกับภารกิจของผู้บริหารทำให้ ความสนใจและความสำคัญกับระบบสารสนเทศน้อย ส่วนการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบแผนภูมิ กราฟ และตารางและการนำเสนอในรูปแบบเอกสารแสดงสถิติข้อมูล มีปัญหาในระดับปานกลาง สอดคล้องกับไลลา สันติสุข (2538 : 156) พบว่าการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านการนำเสนอ อนุภาพ บุญชัย (2536 : บทคัดย่อ) พบว่าการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษามีการนำข้อมูลไปแสดงต่อผู้ชมมากที่สุด โดยเสนอในรูปแบบแสดงตัวเลขค่าสถิติพื้นฐานเท่านั้น และต้องการให้มีการฝึกอบรมในเรื่องการจัดระบบสารสนเทศสามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศของผู้ปฏิบัติงาน บุคลากรมีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน ต้องมีความรู้พื้นฐานและความสามารถพิเศษ นอกเหนือจากงานประจำจากประสบการณ์การปฏิบัติงานของผู้วิจัยพบว่าการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศในส่วนของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ มีสาเหตุสำคัญหลายประการด้วยกัน คือ หน่วยงานระดับจังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค มีภารกิจด้านการนำเสนอข้อมูลแก่ผู้บริหารระดับสูงเป็นประจำทุกปี ซึ่งในการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศขาดความถูกต้องและชัดเจน เพราะข้อมูลมาจากหน่วยงานหลายหน่วยงาน เกิดความคาดเคลื่อนและความเชื่อถือ การปฏิบัติงานด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศมีความ

จำเป็นต้องใช้เครื่องมืออุปกรณ์ทางเทคโนโลยีระดับสูง และได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารก่อนข้าง
น้อยทำให้ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงานส่งผลการขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ

4. การนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ใน เขตการศึกษา 2 ในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

4.1 ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในระดั้มาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ มิ่งขวัญ (2533 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารวิทยาลัยเกษตรกรรมมีการนำ
ข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารในระดับมาก ถกถก นรินทร์ศิริโรจน์ (2523 : 37) กล่าวว่าผู้
บริหารจะต้องรู้จักนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจและ ณรงค์ บุญมี (2523) : (37) พบว่าการตัดสินใจ
ที่ดีและมีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามี การนำข้อมูล
และสารสนเทศไปใช้ในระดัปลานกลาง คือการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวิเคราะห์กำหนดดัชนีข้อมูล
ทางการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการกำกับควบคุม
ติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการและการควบคุมคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา ถาวร
เกียรติทับทิม, 2531 : 24, อ้างจาก Longenecher : 1969 : 6) กล่าวว่า การบริหารงานนั้นผู้บริหารและผู้
เกี่ยวข้องจะต้องทำหน้าที่บริหารหรือปฏิบัติภาระหน้าที่เป็นผู้นำภายในองค์การในฐานะผู้บังคับบัญชาจัด
ระบบทรัพยากรต่างๆ ในองค์การและประสานกิจการต่างๆ เข้าด้วยกันทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไป
ด้วยดีด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆ ในองค์การช่วยนำให้บังเกิดผล และ เซน (Senn : 1978 : 70 อ้างถึงใน
ชวลิต แดงสกุล, 2536 : 16 กล่าวถึงการบริหารมีความสัมพันธ์กับการวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจ
สรุปได้ว่าการตัดสินใจส่งผลไปยังองค์การทั้งหมดและสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในกระบวนการ ซึ่งวิธี
การที่จะช่วยให้การตัดสินใจที่ดีนั้นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศเป็นองค์ประกอบเช่นเดียวกับ

อุทัย บุญประเสริฐ (2526: 13) และ อารุง จันทวานิช ภานุรัตน์ รัตนยาภาส และเจษฎ์ อนุธรรมมงคล
(ม.ป.ป.: 13) กล่าวว่า การตัดสินใจโดยหลักและเหตุ ต้องอาศัยข้อมูลและสารสนเทศเป็นปัจจัยหลักบาง
ครั้งต้องอาศัยผู้ชำนาญเฉพาะเรื่อง การใช้เทคนิควิเคราะห์ เพื่อประกอบการพิจารณา ทำให้ได้รับผลตอบ
แทนสูงสุดจากการตัดสินใจเลือกต่าง ๆ ส่วนการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ
รายจ่ายประจำปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจินต์ มิ่งขวัญ (2533 : บทคัดย่อ) และ อัจฉรา ทรงสกุล (2535
: บทคัดย่อ) พบว่ามี การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณอยู่ในระดั้มาก

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า รูปแบบและระบบการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและ
อำเภอ ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2535 (สำนักงาน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 6) กล่าวว่า การประสานแผนและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การ
ศาสนา และการวัฒนธรรม แผนปฏิบัติการ แผนประจำปีทุกประเภท การกำกับเร่งรัดติดตามประเมินผล
และการส่งเสริมควบคุมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษา

ธิการ เป็นอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอโดยตรง ซึ่งจะเป็นการดำเนินการในรูปแบบของคณะกรรมการการ ศศว.จ./อ. ทุกปีงบประมาณสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอจะต้องจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และสรุปผลการดำเนินงานเพื่อรับทราบอุปสรรคปัญหาการดำเนินงาน ในรอบปี ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังเช่นที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530: 94) สรุปว่าระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารคือระบบของวิธีการจัดระบบสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในกระบวนการบริหาร และการตัดสินใจของผู้บริหารต้องการใช้ข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีเป็นการจัดสรรงบประมาณจากหน่วยเหนือ เป็นการจัดสรรจากผู้มีอำนาจโดยไม่ต้องดูข้อมูลแท้จริง บางครั้งการบิดเบือนความถูกต้องเพื่อการขอรับงบประมาณ ทำให้การจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอขาดคุณภาพและประสิทธิภาพ

4.2 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในระดั้มาก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ สินทรัพย์ (2528 : บทคัดย่อ) พบว่าวัตถุประสงค์ การจัดระบบสารสนเทศของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนำไปใช้เพื่อการวางแผน การปฏิบัติงานและการควบคุมงาน อุทัย บุญประเสริฐ (2532 : 19) พบว่าการวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหารที่เป็นระบบมีประสิทธิภาพงานที่มีความสำคัญยิ่งในกระบวนการบริหาร และการจัดการของหน่วยงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในระดั้มานกลาง โดยมีการปฏิบัติงานตามแผนงานโดยยึดนโยบายและวัตถุประสงค์เป็นหลัก การนำข้อมูลไปใช้ประสานแผนกับหน่วยงานระดับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของนักเรียนนักศึกษา ทั้งในและนอกระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับงานวิจัย ของวาสนา จุฑานันท์ (2540 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการวางแผนและการตัดสินใจ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ช. : 59) กล่าวโดยสรุปว่า บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ มีภารกิจ 3 ฐานะ คือ ฐานะเป็นหน่วยงานองค์การทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการด้านศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภายในพื้นที่จังหวัดและอำเภอ การสำรวจข้อมูล วางแผนงานโครงการต่าง ๆ ปฏิบัติงานในฐานะตัวแทนกรมของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ คุรุสภา งานศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ลูกเลื่อกิจกรรมระบบงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ช.: 4-5) ได้จำแนกบทบาทการจัดระบบงานและแนวทางปฏิบัติไว้ในเรื่องด้านการส่งเสริม กำกับเร่งรัด หน่วยทางการศึกษาทั้งในและนอกระทรวงศึกษาธิการ

ที่เป็นเช่นนี้เพราะตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ การดำเนินงานจัดทำแผนทุกประเภท เช่นแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี แผนปฏิบัติการ

ประจำปี มอบอำนาจหน้าที่ให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และอำเภอเป็นตัวแทนประสานกับหน่วยงานระดับต่าง ๆ การจัดทำแผนโดยยึดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่กระทรวง กรม หรือนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐบาล ส่วนการส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนจะมีคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งออกติดตามประเมินผลให้คำปรึกษา แนะนำ และรายงานผลให้หน่วยงานระดับสูงทราบ

4.3 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในระดั้มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประสานการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ มีปัญหาในระดับปานกลาง กิตติมา ปรีดีดิลก (2529 : 225) พบว่าการประสานงานภายในองค์กรอาจทำให้แผนผังกำหนดอำนาจหน้าที่ให้ชัดเจนให้มีระบบสื่อสารที่ดี มีคณะกรรมการทำแบบถาวรและชั่วคราวใช้วิธีการงบประมาณติดตามประเมินผล จัดฝึกอบรม

ที่เป็นเช่นนี้ เพราะผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ได้รับการแต่งตั้งจากกระทรวงศึกษาธิการจำเป็นต้องประสานหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ ส่วนการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการรายงานให้ผู้ร่วมงานทราบความก้าวหน้าและประเมินตนเองปัจจุบันรูปแบบประเมินเปิดกว้างให้ทุกคนรับทราบโดยทั่วกัน แต่การแจ้งข้อมูลให้เจ้าหน้าที่ทราบยังมีค่อนข้างน้อย และยังไม่ค่อยยอมรับ

4.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ในระดั้มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบวิเคราะห์สรุปผลการดำเนินงานและแจ้งให้ผู้ร่วมงานทราบอย่างสม่ำเสมอ และการนำข้อมูลและสารสนเทศไปประกอบประเมินมาตรฐานคุณภาพนักเรียนนักศึกษา สอดคล้องกับ ชีร์วัฒน์ เข็มแสง (2533 : 63) พบว่างานติดตามประเมินผลหลักสูตรทุกระดับ การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการรายงานผล แผนงาน โครงการพิเศษในส่วนกระทรวงศึกษาธิการมีการนำไปปฏิบัติในระดั้มาก

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า การออกติดตามประเมินผลแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ใช้บทบาทของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม (ศสว.จ.) คณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และอำเภอ (ศสว.อ.) ออกติดตามประเมินผลแต่ในข้อเท็จจริง พบว่ามีการออกติดตามเพียงปีละ 1 ครั้ง สาเหตุเพราะออกพื้นที่ติดตามประเมินผลใช้เวลาค่อนข้างนาน ส่งผลต่อการปฏิบัติประจำที่ตนปฏิบัติ ส่วนการแจ้งผลการปฏิบัติสถานศึกษาทราบนั้นนับเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการทำงานจะเกิดผลดีได้ต้องมีการทราบผลย้อนกลับเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น

5. ปัญหาการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการและอำเภอ ในด้าน ต่าง ๆ ดังนี้

5.1 ด้านการตัดสินใจ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การนำข้อมูลไปประกอบการวิเคราะห์กำหนดคட்சนี้ข้อมูลทางการศึกษา การนำไปประกอบการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกลลา สันติสุข (2538 : 56) ผู้บริหารระดับต่างๆ ของวิทยาลัยการอาชีพภาคใต้ มีการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการตัดสินใจเพื่อเลือกแหล่งข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ สุภานนท์เทศากุล (2532 : บทคัดย่อ) พบว่าให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับมากกว่าการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการจัดทำแผนที่ตั้งสถานศึกษาโดยความเห็นของ ศศว.จ./ศศว.อ. อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2538 : 6-7) พบว่าการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมและแผนปฏิบัติราชการ กิจกรรมแผนงาน โครงการต่างๆ เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ

ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการจัดทำแผนทุกประเภท เช่น แผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ระยะ 5 ปี แผนประจำปีแผนปฏิบัติการ โดยองค์คณะบุคคลจาก ศศว.จ.และศศว.อ. ซึ่งการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศของสำนักงานในปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบที่ได้รับการยอมรับในระดับหนึ่ง สามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ง่าย ไม่คลุมเครือและที่สำคัญคือไม่มีการปกปิดข้อเท็จจริงบ้างอย่างให้ผู้ใช้เข้าใจผิดจากความเป็นจริง

5.2 ด้านการวางแผน โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาในระดับปานกลางด้านการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการส่งเสริมมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของนักเรียนนักศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษาการประสานแผนกับหน่วยงานระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ สอดคล้องกันและการสำรวจข้อมูลให้ถูกต้องก่อนการวางแผน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีผิน เทพลักษณ์ (2530 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาการวางแผนพัฒนาการศึกษา มีปัญหาในเรื่องขาด การจัดระบบข้อมูลระบบต่างๆไม่เอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสมพงษ์ เกษมสิน (2523 : 99) ได้กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการวางแผนไว้ดังนี้

1. ขาดความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับวิธีการวางแผน
2. ขาดข้อมูลและข่าวสารที่ดีสำหรับนำมาใช้ในการวางแผน
3. ผู้วางแผนไม่ให้ความสำคัญในหลักวิชาเกี่ยวกับการวางแผนอย่างเพียงพอ คือวางแผนตามความเคยชินหรือตามอารมณ์

4. วัตถุประสงค์และนโยบายไม่แน่นอน ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่การวางแผนทำให้งานประสานงานสอดคล้องกัน
5. นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัวมาเกี่ยวข้องกับการวางแผน
6. ขาดปัจจัยสำคัญในการวางแผน ได้ชนบธรรมเนียมประเพณี
7. ขาดปัจจัยสำคัญในการวางแผน เช่น ขาดนักวิชาการ ขาดกำลังเจ้าหน้าที่ ขาดกำลังเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ

ที่เป็นเช่นนี้สาเหตุเพราะการวางแผนจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศในระดับจังหวัดและอำเภอ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบมากขึ้น การติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานต่างๆผ่านทางเครือข่ายศูนย์ข้อมูลทั้งสถานศึกษาทุกสังกัดมีการจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาไว้ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับจังหวัดและอำเภอ ส่วนการสำรวจข้อมูลให้ถูกต้องก่อนการวางแผนนั้นจังหวัดและอำเภอมีการจัดเก็บข้อมูลการศึกษาส่วนภูมิภาคภาคสถิติ (รศก.) ทุกปีการศึกษา ดังนั้นก่อนเก็บข้อมูลจะมีการสำรวจก่อนทุกครั้ง

5.3 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลางในเรื่อง การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการดำเนินงาน/โครงการ ของหน่วยงานในและนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ การประสานแผนการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ การให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มาติดต่อสอดคล้องกับ โลกา สันติสุข (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าการใช้ข้อมูลของผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีพภาคใต้มีปัญหาเรื่องการนำข้อมูลไปใช้เพื่อการบริหารด้านการประสานงานในระดับปานกลาง

ที่เป็นเช่นนี้เพราะสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอเป็นหน่วยที่ทำหน้าที่ประสานการจัดทำแผนและปฏิบัติงานในลักษณะ 3 ศูนย์ คือ ศูนย์ข้อมูลสถิติและวางแผน ศูนย์บริการและประสานงาน และศูนย์ติดตามประเมินผล นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2527 : 75) กล่าวว่า การประสานงานเป็นกระบวนการเชื่อมโยงสัมพันธ์เดียวกับบุคคล วัสดุและทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยจะเกิดขึ้นระหว่างบุคคลกับบุคคล บุคคลกับหน่วยงาน หรือระหว่างหน่วยงานหนึ่งกับหน่วยงานหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นว่าหน่วยงานนั้นจะต้องมีเป้าหมายอย่างเดียวกันหรือหวังผลอย่างกัน

5.4 ด้านการประเมินผล โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าปัญหาในระดับปานกลางคือ การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดและอำเภอ การนำข้อมูลและสารสนเทศแจ้งผลการปฏิบัติงานและข่าวสารต่างๆ ให้ผู้ร่วมงานทราบอย่างสม่ำเสมอและการนำข้อมูลและสารสนเทศใช้ประเมินผลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของนักเรียนนักศึกษาทั้งในและนอกสังกัด

กระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โฉลา สันติสุข (2538 : บทคัดย่อ) พบว่าผู้บริหารมีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหารด้านการประเมินผลมีปัญหาในระดับปานกลาง

ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าทุกปีงบประมาณสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอมีโครงการประเมินผลการบริหารงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ โดยสำนักพัฒนาการศึกษาเป็นผู้ประเมินจังหวัด และจังหวัดเป็นผู้ประเมินสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ โดยใช้หลักเกณฑ์การประเมินที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดและแจ้งให้หน่วยงานทราบ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหน่วยงานจะจัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินการเพื่อศึกษาวิเคราะห์แผนงานโครงการที่ได้จัดทำในรอบปีทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขในปีต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่า การจัดระบบสารสนเทศเพื่อบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ มีปัญหาในเรื่องต่าง ๆ คือ ด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ขาดประสบการณ์ ขาดงบประมาณในการดำเนินการ วัสดุอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพ ปัญหากระบวนการจัดระบบสารสนเทศ คือความซ้ำซ้อนของข้อมูล ข้อมูลล่าช้า ไม่ทันต่อความต้องการใช้ของผู้บริหาร ด้านการประมวลผล มีปัญหาขาดเครื่องมือและไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะด้านคอมพิวเตอร์ ปัญหาการเก็บรักษาข้อมูลและสารสนเทศ ขาดวัสดุอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติงานไม่ป้องกันข้อมูลได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ขาดผู้ดูแลรักษาข้อมูลและสารสนเทศโดยตรง ปัญหาการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ เกิดจากผู้บริหารไม่มีความรู้และทักษะการนำเสนอข้อมูล และขาดการอบรมฝึกทักษะ และพัฒนาอุปกรณ์ให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างแท้จริง

ผู้บริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ มีการนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการตัดสินใจ การวางแผน การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนการประเมินผล การดำเนินงานเพื่อทราบผลปัญหาอุปสรรคและรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้เพื่อการบริหารของสำนักงานเกิดจากกระบวนการจัดระบบสารสนเทศ คือการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผล การรักษาข้อมูลและสารสนเทศ และการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศ ทั้ง 4 กระบวนการส่งผลการพัฒนาระบบบริหารด้วยประสิทธิภาพได้ ดังนั้นถ้าจะให้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารสามารถนำไปใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ กับความต้องการใช้ของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญและร่วมกันพัฒนาระบบสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุดและต้องกระทำอย่างต่อเนื่องจริงจัง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ พบว่ามีปัญหาทั้งในส่วนบริหารและผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศในด้านบุคลากรไม่เพียงพอ ด้านงบประมาณขาดการสนับสนุน สถานที่สำหรับใช้ในระบบสารสนเทศโดยเฉพาะ วัสดุอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพตามที่ต้องการ ในด้านกระบวนการจัดระบบสารสนเทศมีปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนของข้อมูลหลายหน่วยงาน ปัญหาความล่าช้า ในด้านการประมวลผล มีปัญหาในเรื่องการประมวลผลข้อมูลในรูปแบบรายงานการวิเคราะห์วิจัย เนื่องจากบุคลากรขาดความรู้ความชำนาญ วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ไม่เพียงพอ ปัญหาการเก็บรักษาข้อมูล มีปัญหาเรื่องสถานที่จัดเก็บ ไม่มีห้องเฉพาะทำให้ยากแก่การป้องกันการสูญหาย ขาดเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ ปัญหาการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศพบว่าผู้รับผิดชอบงานข้อมูลและสารสนเทศขาดความรู้ในการนำเสนอ ขาดความรู้วิธีการใหม่ ๆ และผู้บริหารไม่มีความรู้ความเข้าใจการนำเสนอเท่าที่ควร ในด้านการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศไปใช้เพื่อการบริหาร พบว่าผู้บริหารนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรม การประชุม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด การติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานจำเป็นต้องใช้ข้อมูล จึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ในระดับจังหวัด หรือเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริการจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานพัฒนาข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งจะมีนักวิชาการศึกษาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบของ สปจ./สปอ. และนักวิชาการศึกษาจากเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกันระดมการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศให้เป็นระบบเดียวกัน และเพื่อรองรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยจะมีหน้าที่ ดังนี้
 - 1.1 จัดให้มีการสนับสนุนงบประมาณ ครุภัณฑ์ให้เพียงพอ
 - 1.2 ส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาความรู้ของบุคลากร โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการจัดระบบสารสนเทศสามารถนำไปปฏิบัติการได้
 - 1.3 จัดทำแบบฟอร์มเพื่อรองรับความต้องการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา
2. จัดห้องปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศโดยเฉพาะ และผู้รับผิดชอบงาน โดยตรงรวมทั้งเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูลประจำ ณ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ หรือเขตพื้นที่การศึกษา
3. จัดระบบการประสานงานกับหน่วยงานในระดับเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลไปใช้
4. ผู้บริหารระดับอำเภอควรติดตามประเมินผลการใช้ระบบข้อมูลและสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง
5. ควรมีการจัดเก็บระบบข้อมูลด้านการพิจารณาจัดสรรงบประมาณรายจ่ายแต่ละปีงบประมาณ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผน การตัดสินใจในการบริหารงานได้ดียิ่งขึ้น

6. หน่วยงานระดับจังหวัด ควรมีการพัฒนาระบบข้อมูลโดยการให้บริการข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมมาตรฐานการศึกษาแก่นักเรียน/นักศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาต่อและการแนะแนว ด้านอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากการพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศทางการศึกษาของประเทศไทย ได้มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วมาก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เน้นการพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน และบุคลากรในหน่วยงานสถานศึกษา โดยใช้ระบบข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อให้การปฏิบัติงานขององค์กรต่าง ๆ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นเห็นควรจะมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศในเรื่องต่อไปนี้

1. ศึกษาการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการติดตามประเมินผลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ ในเขตการศึกษา 2
2. ศึกษาความต้องการใช้ประเภทของข้อมูลและสารสนเทศของผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและอำเภอ
3. ศึกษาความต้องการใช้ประเภทของข้อมูลและสารสนเทศของเขตพื้นที่การศึกษา อื่น ๆ